

SELÇUKLU ARAŞTIRMALARI MERKEZİ

SELÇUK

Dergisi

Sayı : 2

OCAK - 1988

NASREDDİN HOCA MANZUMELERİ

ABOUT THE POEMS ON NASREDDİN HODJA

Doç. Dr. Önder GÖÇGÜN

The witty anecdotes and life of Nasreddin Hodja has deep impressions on the hearts of the Turkish people. Therefore, he has always been topic of prose and poetry. We can say that there has been created a new style in the Turkish Literature regarding his life in verse form so called "Versified Nasreddin Hodja".

The earliest example of this kind of literature is the work of Taslıcalı Yahya (?-1582) entitled "Gencine-yi Raz" written in the 16th century A.D. The other one is Nevi-Zade (1583-1635) whose work is named as "Sohbetü'l-Elkar" in a mathnevi form.

As far the modern Turkish Literature is concerned, Prof. Dr. Fuad Köprülü has done a research on the versified anecdotes of Nasreddin Hodja.

At the Turkish Republican Period Orhan Veli Kanık has done a good research on the subject. The other top most versified anecdotes on the subjects are as follows:

- 1- Sami Ergun, "Manzum Nasreddin Hoca Fıkra ve Hikayeleri" Ankara 1950
- 2- Özdemir Tan, "Nasreddin Hoca-Manzum Fıkralar" Ankara 1972
- 3- Vahab Tuncer, "Nasreddin Hoca'dan Manzum Fıkralar" İstanbul 1972
- 4- Ömür Candaz, "Nasreddin Hoca", İstanbul 1980
- 5- Ali Püsküllüoğlu, "Nasreddin Hoca-Şiirler" İstanbul 1980

Nasreddin Hoca ile hikmet yüklü nükteli fıkraları, Türk millî vicdânında son derece benimsenmiş ve ayrı, derin bir yer tutmuştur. Bunun en büyük delillerinden birisini, onların sadece nesir şeklinde değil; zaman zaman manzum hâlde de anlatılması, teşkil eder. Böylece edebiyat tarihimizde, bir nevi "Manzum Nasreddin Hoca" tarzının yaratıldığını, söyleyebiliriz.

Bunların ilk mühim örneklerinden birisi olarak, 16.yüzyıl mesnevî edebiyatının en başarılı şairi **Taşlıcalı Yahyâ Bey** (?-1582)'in; **Gencîne-i Râz** adlı eserindeki Nasreddin Hoca ile ilgili şu kısmı göstermek, mümkündür:

Var idi Konya'da bir Kadı-yı şûm
İrtişâ vü tama ile mezmûm

(Konya'da, rüşvet almakla ve açgözlülükle aşağılanmış, kötü şöhret bulmuş uğursuz bir kadı vardı.)

A'na her kim ki vereydi rüşvet
Muktezâsınca verirdi hucdet

(Her kim O'na rüşvet verirse, O'da, kendisine lâzım gelen hucdeti; hükmü, kararı verirdi.)

Hâce-i devr ü zemân Nasreddin
Eyledi Kadı'ya bir hîle hemîn

(Çağının ve zamanının Hoca'sı Nasreddin, bu Kadı'ya bir oyun oynamayı aklına koydu.)

Koydı bir destiye vâfir toprak
Kadı'yı aldı ol sâlik-i Hakk

(O Hak yolcusu, bir testiye bol miktarda toprak koydu ve Kadı'yı aldattı.)

Bir kaşık bal koyup ağzına hemân
Toprağı eyledi destide nihân

(Testinin ağzına bir kaşık bal koyup, toprağı testide gizledi.)

Hâceti olmuş idi bir hucdet
Kadı'ya destiyi verdi rüşvet

(Kadı'nın, lehinde vereceği bir karara ihtiyacı varmış gibi davranarak, testiyi O'na rüşvet olarak verdi.)

Hürmet etdi Kadı A'na durdı
Rüşveti gördi safâlar sürdi

(Kadı, O'na hürmet ederek ayağa kalktı, rüşveti görünce son derece sevindi.)

Kalemin aldı eline Kâzi
Hucceti yazmağa oldu râzi

(Kadı, hucceti yazmaya razı olarak, kalemini eline aldı.)

Eyledi sa'y-ı belîğ ü ikdâm
Hucceti eyledi yanında temâm

(Çok çalışıp, gayret göstererek hucceti O'nun yanında yazıp, bitirdi.)

Hucceti verdi edüp kat'-ı nizâ
Kadı'ya eyledi ol dahi vedâ

(Anlaşmazlığı sona erdirip, hucceti Hoca'ya verdi. O da Kadı'ya veda etti.)

Yemeğe başladı Kadı aseli
Toprağa erdi kazâ ile eli

(Kadı,-Hoca'nın getirdiği testideki- balı yemeğe başladı ve eli kaza ile -testinin içindeki- toprağa değdi.)

Kadı'ya oldu kazıyye ma'lûm
Gönline girü gazab etdi hücum

(Kadı'ya, iş malum oldu ve bütün gönlüne gazap hücum etti; içi-Hoca'ya karşı- öfke ile doldu.)

Destiyi hışm ile ol Kadı-yı mest
Kalb-i uşşâk gibi kıldı şikest

(Kendinden geçen Kadı, destiyi öfke ile âşıkların kalbi gibi kırdı.)

Kadı bir hîle vü tezvîr etdi
Hucceti almağa tedbir etdi

(Kadı bir hîle ve yalan uydurup, hucceti geri almayı aklına koydu.)

Eyleyüb dilde nihânî kîne
Dedi yârendesi Nasreddin'e

(Gizli kinini, düşmanlığını içinde saklayıp, dostu Nasreddin'e şöyle dedi:)

Getür ol hucceti kim yanlışı var
Bir dahısını yazayım tekrar

(O hucceti bana geri getir, çünkü yanlışı var; sana, onun bir yenisini yazayım:)

Yanlışı olunca kişide huccet
Kendi da'vâsına vermez suret

(Bir kimsedeki huccet yanlışı olursa, davasının çözümünde hiçbir işe yaramaz.)

Dinleyince bu sözi Nasreddin
Dedi Kadı'ya lâtifeyle hemîn

(Bu sözü dinleyen Nasreddin, lâtife ile Kadı'ya şunu söyledi:)

Huccetin cümle sahîh ey nâdan
Var ise desti-dürür yanlışı olan (1)

(Ey cahil, haddini bilmez Kadı : Senin verdiğin huccet, yani hüküm baştan sona doğrudur; doğru olmayan birşey varsa, o da testidedir.)

Böylece; Hoca'nın emsalsiz zekâsının parıltıları ile dolu bir fıkrası, Taşlıcalı Yahya Bey'in mısralarında daha canlı ve anlamlı bir hüviyet kazanmış olmaktadır.

Divan Edebiyatı geleneği çerçevesinde, bir başka "Manzum Nasreddin Hoca" örneğine de; 16. yüzyılın sonlarında, 17. yüzyılın başlarında yaşamış olan **Nev'î-zâde Atâî** (1583-1635)'nin, "**Sohbetü'l-Ebkâr**" adlı mesnevîsinde, şu şe-

kilde rastlıyoruz:

Suyu, oldukça gür ve dik akan bir çeşme vardır. Bir-
gün;

Hâce-i ukde-güşâ Nasreddin
Oldur bir çeşme kenarında mekîn

(Her türlü güçlüğü yenmesini bilen Hoca Nasreddin,
işte o çeşmenin kenarında oturur.)

Ab-ı sâfı çü dil-i şûrîde
Oldur yiryüzine nûr- dîde

(Yanık gönüllere sunduğu tertemiz suyu ile o çeşme,
yeryüzünün gözünün nuru gibidir.)

Lâkin Hoca, çeşmenin ağzında koca bir tıkaç görür ve
bu güzel çeşmeye, onu yakıştıramaz. Daha sonra, su içmek
için tıkaçı çekip, çıkarmasıyla birlikte; yüzü gözü, üstü
başı aniden fışkıran sularla sıırılsıklam olur. Hattâ:

Sıçrar ider yüzine gâfil iken
Gâh koyuna girerdi yakadan

(Hiç beklemediği anda yüzüne sıçrayan sular, bazen
yakasından koynuna girer.)

Dilini tutmadığıyçün her-bâr
Deheni çü bile olmuştur figâr

(Daima dilini tutmadığı, gevezelik ettiği için ağız
da yara içinde kalmıştı.)

Didi ey haddini bilmez câhil
Beni etmişdir sükûtun gâfil

(Hoca:"Ey haddini bilmez câhil: Beni, senin bu ses-
siz duruşun gâfil avlamıştır.)

Çûbdan zahmetine rikkat edüb
Yanına gelmişdim şefkat edüb

(Ağızdaki odundan tıkaç dolayısıyla sana acıyıp,
yanına gelmiştim.)

Dâima eylemesen halk ile lecc
Ağzuna sokmaz idi kimse ağaç

(Halka karşı daima boşboğazlık, gevezelik etmeseydin, kimse senin ağzına bu ağaçtan tıkaç sokmazdı." dedi.)

Bu latîfe sana oldu temsîl
Pertev-i aklı dâim eyle delîl

(Bu iş sana, herkese ders olsun; daima aklın ışığını, yolunu kendine rehber edin;-bu çeşme gibi- gereksiz yere boşboğazlık, gevezelik etme .)

Dilini zabt eyle-gör salim iken
Çeşme-veş tâ ki başın ola esen (2)

(Sen de dilini tutmasını bil ki başın, kendi halinde akan çeşme gibi esen olsun.)

Yeni Türk Edebiyatı devresinde, manzum Nasreddin Hoca fıkraları ile ilgili ilk etraflı çalışmayı, merhum **Fuad Köprülü** yapmıştır. Bu konuda; 1918'de, eski harflerle neşrettiği "Nasreddin Hoca" kitabının "Başlangıç" kısmında, şu açıklamada bulunur:

"Memleketimizde "Çocuklarımıza Neşideler" ve "Çocuk Şiirleri" ile bilhassa merhum Tefvik Fikret in Şermin'iyile başlayan çocuk edebiyatı için, "Nasreddin Hoca" nın gayet iyi ve çok millî bir mevzu teşkil edeceğini bundan iki sene evvel düşünmüş, hatta üç dört parça da yazmıştım. Küçük sınıflarda muallimlikle meşgul bazı dostlar, bu gibi hikayelerin üzerinde çok mükemmel bir tesir bıraktığını söyleyerek, daha bu vadide manzumelere muhtaç olduklarını söylediler. Çok millî olan bu mevzuun, çocuklarımızı pek ziyade alâkadar edeceğini zaten evvelce de tahmin etmişdim. Binaenaleyh, bu teşvikden de yeni bir cesaret alarak, bu küçük kitabı teşkil eden manzumeleri yazdım."

Köprülü'nün, daha ziyade ahlakî özellikler taşıyan fıkralardan seçerek hazırladığı bu manzum hikayeler aynı zamanda, bir "kıraat kitabı" hüviyetiyle, çocukların okuma kabiliyetlerini geliştirmek gayesini taşımaktadır. Bu inançla, yazar. I. Dünya Savaşı'nın o acı yüklü, kederli günlerinde genç karamsar ruhlara, Nasreddin Hoca'nın torunlarına bir ümit ışığı olması deliğiyle, sözlerini şöyle tamamlar.

"Şimdiki korkunç ahlâk buharının za'if ruhlara yaydığı karanlık düşüncelere rağmen, milletin yarınki maddî, ahlâkî yükselişine imân eden ve bunu yalnız bu günün çocuklarından bekleyen eski muallim, şu küçük eseriyle onlara karşı borçlu olduğu hizmetin bir kısmını ifâ edebilirse, kendisi için ne büyük teselli." (4)

Kitapta, hikâye tarzında takdim olunan, manzum Nasreddin Hoca fıkralarının ilkinin, "Fincancı Katırları" adlı şu eser teşkil eder.

Bizim hoca pek meraklı;
Dere tepe demez gezer;
Her şeye de erer aklı,
Rüzgârlardan hîle sezer.
Bazısı der: "Cahil, kofdur."
Yanlışı, o bir feylesofdur.

Bir yaz günü, sabah erken
Hoca kırdı geziyordu;
Yürüdü yürüdü...Derken
Karşıda koca bir ordu,
Sessiz, ıssız oldu peyda
Selvilikler arasında,

Sessiz, ıssız bir ordu-gâh;
Lâkin askerleri taşdan.
Cübbeleri yeşil, siyah;
Fırlamış kavuklar başdan.
Hoca güldü; "Koca şaşkın
Mezarlığı bak, ne sandın."

Hemen merakla yürüdü...
Girdi تنها mezarlığa.
Kalbini korku bürüdü;
Bakınırken sola, sağa
Eski bir çukura düşdü;
Sanki O da gömülmüşdü...

Hoca'nın karardı gözü;
"Eyvah dedi, ölmüşüm ben.
Hiç aklıma ölüm sözü
Gelir miydi dünyadayken.
Neredeyse Münkir Nekir
Ahiret suâline gelir."

Hoca kendi kendisine
Cevâbını hazırlarken,
Bir uzak kervan sesine
Kulağı kabartdı, birden.
O yüzlerce çan sesini
Duydu, kesdi nefesini.

Bir gürültü, bir kıyâmet
Bağırmalar, çingiraklar...
Hoca dedi: "Koptu âfet.
Çâre yok. Kalkmalı nâçâr.
Kimse tutmadan kolumu,
Tutayım sırat yolunu."

Can havliyle, mezarlıktan
Fırladı yola, çır-çıplak.
Birbirine girdi kervan;
Onu sandılar bir hortlak
Kimisi de cadı sandı,
Hemen yerlere kapandı...

Lâkin işin en fenâsı
Fincan katırları ürkek
Bitdi kervanın eşyâsı,
Zaten hepsi çanak çömlek.
Kırılmışdı tabak, kâse.
Kervancılar düştü ye'se.

Koşup Hoca'nın yanına
Yerden tutup kaldırdılar.
-Vurun mezar kaçgınına...
"Hortlakdır, dayakdan yılar."
Hoca bağırdı : "Aman,
Bu iş Kıyâmet'den yaman."

Her yerinde ağrı sızı,
Geç vakit düştü evine.
Sanki kilitlenmişti ağzı;
O kadar sessizdi..- Karısı
"-Sessiz sessiz geliş nerden?
-Hoca, neye susdun birden

-Tâ Ahiret'e gidüp, geldim
-Aman söyle, ne haber var?
-Hiç. Ben mezarımı deldim.
-Yalnız çok aksi kervanlar.

-Fincancı katırlarına,
Rast gelmezsen, ne mutlu sana."(5)

Bu şekilde, elli manzum fıkranın yer aldığı kitap; baştan sona kadar, sadece çocukların değil yetişkinlerin de hem gönlünü eğlendirip, dinlendirecek, hem de aklına ve sağduyusuna hitap ederek, onları düşündürecek bir mükemmeliyette hazırlanmıştır. Nitekim "Hoca'nın Kerameti" isimli şu parça da, bunun bir başka güzel örneğidir:

Hoca bir gün görüşürken
Bahs açıldı kerametinden.
İki diz üstüne çöktü ;
Neler neler sayup dökdü :

Geceleri hiç yatmazmış;
Bu dünyaya göz atmazmış ;
Dünyada ne varsa boşmuş;
İnsanlar birer serhoşmuş.

Görmezlermiş hakikati
Bilmezlermiş âkıbeti.
Lâkin kendisi... O başka,
Dalmış pek derin bir aşka.

Rûhu aşk ile doluymuş,
Yolu: Evliyâ yoluymuş.
Kapayınca gözlerini
Bu dünyanın her yerini
Görüyormuş, uzak yakın,
Yalan sanmayınız sakın.
Yeminin bini bir para...
O bakmazmış insanlara
Herbir hâli hoş görürmüş;
Zâten dehri boş görürmüş.
Dinleyenler bütün şaşdı;
Herkesin gözü kamaşdı.
Lâkin kahveci: Akıllı
Bir adamdı; o sakalı
Değirmende ağartmamış;
Hiç de yaş yere yatmamış.

Çeküp uzun çubuğunu
Sordu:"-Hoca, sana bunu
Öğreten yanlış öğretmiş,

Buna, bizim şaşkın Memiş
Bile kolayca inanmaz...
Hele bana anlat biraz
Şu eski kerâmetleri."

Hoca güldü: Birer birer
Anlattı çok kerametler
Onu kandırırım, diye...

Lâkin herif, boş gölgeye
İnanan takımdan değil..
Gülerek dedi :"-İyi bil,
Ben saçma sözlere kanmam
Her sahtekâra inanmam
Kerâmetin varsa göster.
Yoksa sana, bak ne derler;
Ya mürâ'î, ya sahtekâr..."

Hoca, kızmayarak, tekrar
Dedi: "-Arkadaş, ne tuhaf
İnsansın. Dinlemeden lâf
Ulu-orta hükm edersin;
Velîye mürâî dersin.
Ben çağırırsam, bu dağ, bu taş
Gelir bana yavaş yavaş.
Çıksam yeşil yamaçlara,
Onlar benimle konuşur;
Hak eri Hakk'a kavuşur;
İnanmazsan, şu karşiki
Sögüdü çağırırsak.."
"-Peki."

Diye bağırdı kahveci..
Hoca'nın karıştı içi.
"-Gel buraya ya mübârek .."
Diye bağırdı, en yüksek
Sadâsıyla tam üç defa.
Bakdı: Gelmiyor; sonunda,
Yürüdü söğüde doğru..
Dedi:"-Allah'ın her kulu
Bir tabi'atde olmaz ya.
Bu söğüd aksi galiba..
Lâkin yok ehemmiyeti...
Hak ârı, kibri, nahveti
Sevmez amma, ma'zûr görür."
"Dağ gelmezse, abdal yürür .." (6)

Cumhuriyet döneminde, en mükemmel ve etraflı manzum Nasreddin Hoca hikâyelerini, **Orhan Veli Kanık** kaleme almıştır, diyebiliriz. Şairimiz; dostu ve değerli yazarımız, araştırmacı gazeteci **Şevket Rado**'nun teşviki ile yaptığı bu çalışma hakkında, şunları anlatır:

"**La Fontaine**'in masallarını Türkçe'ye çevirdiğim sıralarda, dostum Şevket Rado bana Nasreddin Hoca'ya ait fıkraları manzum olarak yazmamın, iyi birşey olacağını söylemişti. Böyle bir işin ehemmiyeti üzerinde, doğrusu o zaman pek fazla düşünmemiştim. Bu fıkraları bulabilmek için birkaç kitap karıştırdıktan sonra gördüm ki, ünü yabancı ülkelere kadar yayılmış olan bu millî kahramanın hikâyeleri, daha hâlâ Türkçe olarak yazılmamış. Güzel bir üslûptan geçtim, okuduğum kitaplarda doğru dürüst bir Türkçe bile yoktu. Bunun üzerine de, şu fıkralar okunabilir bir dille yazmanın, küçümsenmeyecek bir iş olduğuna inandım." (7)

Sayıları yetmiş bulan bu manzum hikâyelerde, **La Fontaine**'den tercüme ettiği fabllere benzer bir nazım şeklini kullanan **Orhan Veli**; monotonluktan kurtulmak için de, yer yer ölçüyü değiştirmiştir.

Diğer taraftan, günlük konuşma üslûbunun hâkim olduğu bu şiirlerde; böylece, halkın dilinden kaynaklanan samimî söyleyişlere yer verildiğini ve bunun da, Hoca'nın teklifsiz tavrına son derece uygun düştüğünü, belirtmek yerinde olacaktır. Nitekim, aşağıdaki bazı örneklerde de bunları açıkça görüyoruz:

KAVUK

Bir gün bir adam, elinde bir mektup,
Der ki, Hoca'yı tutup:
"-Hocam, zahmet ya sana,
Şu mektubu bana bir okusana."
Açar bakar ki Hoca,
Mektup baştan sona kadar Arapça.
Şöyle bir iki evirir çevirir;
Söktüremez; çâresiz, geri verir.
Der ki:- "Başkasına okut bunu sen."
Adam şaşırır: -"Neden?"
"-Türkçe değil bu mektubu okuyamam."

Yine anlamaz adam.
Hocanın okuması yok zanneder.
-"Ayıp,Hoca. Ayıp, der.
Benden utanmıyorsan, şundan utan.
Şu başındaki koca kavuğundan."
Hoca kavuğu çıkartıp uzatır.
Sonra, "mâdem ki, der, iş kavuktadır;
Haydi, benim düdüğüm, giy de şunu
Kendin oku bakalım mektubunu." (8)

RÜZGARIN ATTIĞI ADAM

Hoca bir gün boş bir bostana dalar;
Yolar, temizler, bostanda ne varsa.
Marullar, patlıcanlar, salatalar;
Doldurur bir çuvala tıka basa.
Tam yükü yükleneceği sırada
Çam yarması bir adam peyda olur.
"-Herif, der, ne arıyorsun burada?"
Hoca bir düşünür, cevabı bulur;
Der ki: "-Dün bir rüzgâr çıkmıştı hani,
İşte odur atan buraya beni."
"-Demek seni buraya atan, rüzgâr.
Peki, ya bu patlıcanlar, marullar?
Onları da hep rüzgâr mı kopardı?"
"-Evet Biraz fazlaca esiyordu;
Beni öteye beriye savurdu;
Neye uğradığımı bilemedim;
Bâri şunlara tutunayım, dedim;
Neye tutundumsa elimde kaldı."
Bunun üzerine bostancı kızar:
"-Peki, çuvala koyan da mı rüzgâr?
Söyle, kim doldurdu çuvala bunu?"
Hoca tatlı tatlı kaşır burnunu;
Sonra döner, der ki: "-İlâhi oğlum,
İşte ben de onu düşünüyordum." (9)

AYVA-İNCİR

Bir gün Hoca, evinin bahçesinden,
Timur'a bir hediye götürmeyi tasarlar.

Ayırır, tazesinden, körpesinden,
Çeşit çeşit incirler, şeftaliler, ayvalar.
Nihayet ayvada kılar kararı
Bir sepete doldurur ayvaları
Giderken....

Vazgeçer birden.
Der ki: "İncir daha münasip düşer."
Ayvaları boşaltıp üçer beşer,
İncir dizer yerine;
Güzelce yaprak döşer üzerine.
İş, gayrı bir sunma işine kalır.
Bu emsalsiz hediyeinin sahibi,
Koluna sepeti taktığı gibi,
Bir anda soluğu sarayda alır.
Bir kaç dakika bekledikten sonra,
Çıkarılır huzura..

Ama nedense işler aksi gider;
Timur bu hediyeyi görünce, hiddet eder.
Bir saygısızlık sayar, bunu kendi katına;
Memnun olmaz böyle bir ziyafetten;
İncirleri alıp alıp sepetten
Yapıştırır Hoca'nın suratına.
Hoca'da ne üzölmek, ne de keder;
Durmamacasına Hakk'a şükreder.
Timur şaşırır: "Hoca Ne diyorsun?
Hâlini görmüyor da, Hakk'a şükrediyorsun."
Hoca cevap verir: "Şükür Tanrıya
Şu sepet daha demin ayvayla doluydu ya.
Ya getiriverseydim o sepeti ?
Kafa göz kalır mıydı, bende şimdi?" (10)

İŞALLAH BEN

Bir akşam bizim Hoca karısına şöyle der:
"Yarın dağa giderim yağmur yağarsa eğer;
Yağmur yağmazsa çifte.."
Kadın atılır:- "Hoca, İşallah de"
-"İşallahı var mı bunun a hatun?
Ya yağmur, ya değil; ya çift, ya odun.."
Ertesi gün, Hoca çıkar evinden.
Sen misin çifte giden?
Bir alay sipâhî keser yolunu;
Derler ki, "bize falan yolu göster "
Hoca müsaade ister;

"Amanın, der, işim var."
İşten, mişten kim anlar?
Kargılarla dokunup sekiz dokuz yerine,
Katarlar Hocamızı önlerine;
Sipâhîler atlı, Hocaysa yaya..
Sonunda bir kasabaya varırlar .
Varırlar, varırlar ya,
Hocanın da leşini çıkarırlar.
Haydi oradan, başka kasabaya.

Hocamız yine yaya...

O köy senin bu köy benim, durmadan,
Koşturup dururlar arkalarından.
Herifler bir türlü merâm anlamaz;
Hoca akşama kadar kurtulamaz.

Merâk edecek şey de yok ya bunda,
Turşu gibi döner eve sonunda.
"Kim o?" der soror kadın, pencereden;
Hoca, perişan, inler: "İşalah ben." (11)

HOCA TURŞUCU

Hoca turşu satmaya heves eder.
"Gügümleri vururum eşeğin sırtına" der,
"Dolaştırır, satarım, sokak sokak."
İşin en büyük keyfi de bağırmak.
Yükler güğümleri, düşer yollara.
Derken bağırarak olur bir ara;
Eşek bırakmaz, anırmaya başlar.
Bir anırma ki, inler dağlar taşlar.
Biraz daha zaman geçer aradan ;
İşlek bir yola geldikleri zaman,
Hoca yeniden bağırmaya kalkar.
Kalkar ama, nerede? İmkânı mı var?
Hocanın ne zaman açılrsa ağzı,
Gökleri tutar eşeğin avazı.
İyi hoş ya, sonunda ne olacak?
Hevesi kursağında mı kalacak?
Son bir defa daha teşebbüs eder;
"Bakalım bu sefer ne yapacak?" der.
Demesile başlar eşek feryâda..
O zaman sabır tükenir Hoca'da .
"Eee" der, "fazla azıya aldın gemi.
Turşuyu sen mi satacaksın, ben mi?" (12)

ALİŞ VERİŞ

Çarşıda bir kavuk beğenir Hoca.
Sorar satıcıya: "-Ağam, kaç akça?"
"-On akça " "-Pek güzel Sar bana şunu."
Tam koluna kıstırıp kavuğunu
Gidecek; vazgeçer. Der ki:"-Şu kaçça?"
"-Cübbeyi mi sordun? O da on akça."
"-Alâ. Al şu kavuğu zahmet sana,
Yerine de o cüppeyi ver bana."
Bakmadan sağa sola,
Alır cüppeyi Hoca, düşer yola.
Böyle sessiz sedasız gitmesi üzerine
Adam seslenir: "-Hey Hocam. Baksana
Cübbeyi parasız mı verdik sana ?"
Hoca kızar; çıkışır satıcıya:
"-Neden? Yerine kavuğu verdik ya."
"-Kavuğun parasını vermedin ki..."
O zaman büsbütün kızar seninki..
"Arkadaş" der; " sende akıl varsa ben neyim...
Kavuğu almadım ki, parasını vereyim." (13)

Bunlardan başka, diğer manzum Nasreddin Hoca fıkralarından tesbit edebildiklerimiz şunlardır:

- Sami Ergun, "Manzum Nasreddin Hoca Fıkra ve Hikâyeleri" Ank.1950
- Özdemir Tan, " Nasreddin Hoca-Manzum Fıkralar" Ank.1972
- Vahap Tuncer, "Nasreddin Hoca'dan Manzum Fıkralar" İst. 1972
- Ömür Candaş, "Nasreddin Hoca" İst.1980
- Ali Püsküllüoğlu, "Nasreddin Hoca -Şiirler-" İst. 1980

Böylece, emsalsiz millî ve mizâhî dehâmız Nasreddin Hoca; nesir yoluyla olduğu kadar, nazım tekniği ve üslûbu içerisinde de varlığını, zekâsını kuvvetle hissettirmiş ve başka yeni çalışmalarla, daha yıllarca hissetirecektir.

DİPNOTLAR

- 1-Taşlıcalı Yahya, "Gencîne-i Râz"-Hamse içinde -İst. Üniv. Kütüph. Türkçe-Yazmalar Bölümü, nu:6384
- 2-Nev'î-zâde Atâî, "Sohbetü'l-Ebkâr" (Dâstân-ı Hoca Nasreddin) Konya İl Halk Kütüphanesi; Prof.Dr.Feridun Nâfiz UzluK Bölümü, Türkçe Yazmalar Kısmı; kayıt nu: 6660. varak nu: 52b v.d.
- 3-Köprülü-zâde Mehmed Fuad, "Nasreddin Hoca" İst. 1918, s.11-12
- 4- a.g.y., s.12
- 5- a.g.y., s.15-19
- 6- a.g.y.,s.142-146
- 7- Orhan Veli Kanık, "Nasreddin Hoca Hikâyeleri"-70 Manzum Hikâye-" İst. tarihsiz, s.3
- 8- a.g.e., s.7
- 9- a.g.e., s.11
- 10-a.g.e.,s.17
- 11-a.g.e.,s.23
- 12-a.g.e.,s.39
- 13-a.g.e., s.51